

DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Statsråden

Næringskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref
PSN/fg

Vår ref
21/262-

Dato
26. februar 2021

Svar på spørsmål fra næringskomitéens leder Geir Pollestad

Næringskomiteens leder Geir Pollestad fra Senterpartiet har stilt følgende spørsmål for skriftlig svar i forbindelse med næringskomitéens behandling av Prop. 76 S (2020-2021):

"Hvilken konkret betydning vil forordningen ha på Norges muligheter til å begrense import av gatehunder? Hvilken konkret betydning vil forordningen ha på Norges mulighet til å nekte vandringsbirøkt over norskegrensen?"

Det har til nå ikke vært harmonisert regelverk for forflytning av gatehund i EU, og Europakommisjonen har tidligere uttalt at det er opp til medlemsstatene å sørge for kontroll med gatehundpopulasjonen og krav til forflytning av gatehund. Dette betyr at det heller ikke har vært EØS-rettslige krav til forflytning av gatehunder. Norge strammet inn praktiseringen av regelverket for import av gatehunder 1. juli 2018. Denne praksisen ønsker jeg å videreføre.

Dyrehelseforordningen åpner for å ha strengere nasjonale regler for å bekjempe sykdommer. Det er et vilkår at de nasjonale tiltakene skal ta hensyn til og ikke være i strid med angitte bestemmelser i dyrehelseforordningen. Videre skal reglene ikke være til hinder for forflytning av dyr mellom medlemsstatene, og tiltakene må være hensiktsmessige og nødvendige for å hindre overføring av sykdommer. Det må med andre ord foretas proporsjonalitetsvurderinger av de eventuelle nasjonale reglene opp imot viktigheten av å forhindre innførsel av den aktuelle sykdommen.

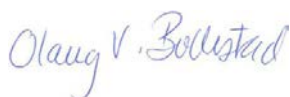
EU har i det nye dyrehelseregulverket angitt enkelte regler for håndtering av hunder, herunder tidligere gatehunder. Regelverket er imidlertid ikke strengt nok for å ivareta den særskilte gode dyrehelsen vi har i Norge i dag, blant annet med hensyn til rabies. Det er blant annet ikke angitt krav om en oppholdsperiode i et "shelter" før forflytning av en tidligere

gatehund til andre medlemsstater, slik det for eksempel er angitt for storfe. Oppholdsperioden er for flere dyrearter satt til det som anses nødvendig for å minske risikoen for spredning av listeførte sykdommer. Mattilsynet har gitt innspill om dette til Europakommisjonen, men det ble ikke enighet om å fastsette harmoniserte regler om hvor lang oppholdsperioden i et "shelter" skal være for en tidligere gatehund. Jeg mener at et nødvendig og forholdsmessig krav for forflytning av en tidligere gatehund er å stille nasjonale vilkår om en oppholdsperiode på 6 måneder før forflytning. Dette er begrunnet i at inkubasjonstiden for rabies er opptil 6 måneder, og er i tråd med OIEs (Verdens dyrehelseorganisasjon) anbefalinger. I tillegg kan det stilles krav om at en tidligere gatehund i perioden ikke må ha vært i kontakt med andre holdte dyr med dårligere helsestatus.

Videre angir ikke det nye dyrehelseregelverket spesifikke krav om ikke-kommersiell forflytning av en tidligere gatehund eid av privatpersoner. Det ikke-kommersielle regelverket for forflytning av kjæledyr trer ikke i kraft før 21. april 2026, derfor gjelder dagens kjæledyrregelverk i denne overgangsperioden. Vi legger til grunn at Europakommisjonen vil starte arbeidet med underliggende rettsakter til delen om ikke-kommersiell forflytning av kjæledyr i god tid før 2026. Norge vil følge dette arbeidet tett, slik at utfordringene med forflytning av en tidligere gatehund eid av privatpersoner, blir regulert på en tilstrekkelig god måte.

En vesentlig forskjell i ny dyrehelseforordning sammenliknet med EU-regelverket som dagens forskrifter bygger på, er at dyrehelseforordningen ikke bare gjelder handel, men all forflytning av dyr mellom medlemsstatene og fra et tredjeland til en medlemsstat. Vandrebirøkt, det vil si at bifolk forflyttes over riksgrensen for å produsere honning eller pollinere planter, er forbudt i henhold til gjeldende norsk regelverk. I den nye forordningen er ikke et slikt forbud regulert. For Norge betyr dette at dagens nasjonale forbud mot å drive vandrebirøkt over riksgrensen ikke er i tråd med det nye dyrehelseregelverket. Økt innførsel av bier og bikuber har også et plantehelseaspekt da plantesykdommer, som f.eks. pærebrann, kan overføres med bier/bikuber. Plantehelse er ikke en del av EØS-avtalen, og jeg tenker derfor å videreføre restriksjoner for vandrebirøkt med grunnlag i plantehelseregelverket. Den aktuelle underliggende rettsakten til dyrehelseforordningen som regulerer forflytning av landdyr mellom medlemsstater, er fortsatt i prosess med sikte på snarlig innlemmelse i EØS-avtalen.

Med hilsen

Olaug Vervik Bollestad

DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Statsråden

Næringskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref
PSN/fg

Vår ref
21/262-

Dato
18. februar 2021

Svar på spørsmål fra næringskomitéens leder Geir Pollestad

Næringskomiteens leder Geir Pollestad fra Senterpartiet har stilt følgende spørsmål for skriftlig svar i forbindelse med næringskomitéens behandling av Prop. 76 S (2020-2021):

"Vil denne saken på noen punkter kunne bety at arbeidet med dyrehelse i Norge svekkes? Hva vil den totale kostnaden som følge av endringene som ligger i forordningen være i perioden frem til 2025 for henholdsvis det offentlige, landbruksnæringen og fiskerinæringen? Er det enkeltelementer i forordningen som statsråden ut fra et norsk ståsted skulle ønsket var annerledes?"

Ansvar for dyrehelse er delt mellom fiskeri- og sjømatministeren, som har ansvar for fiskehelse, og meg, som har ansvar for landdyrhelse. Svaret er derfor utarbeidet i samarbeid med fiskeri- og sjømatministeren.

Dagens norske dyrehelseregulverk er i hovedsak fullharmonisert med EUs regelverk på området. EUs nye dyrehelseregulverk viderefører derfor regelverk vi allerede har innlemmet i EØS-avtalen. Mattilsynet har deltatt i arbeidet med å utforme EUs nye dyrehelseregulverk ved å gi både skriftlige og muntlige innspill.

Norge har en god dyrehelse. Det er derfor positivt at dyrehelseforordningen fokuserer mer på å forebygge smittespredning. Smitteforebyggende arbeid bidrar til færre sykdomsutbrudd. Bedre dyrehelse gir også bedre dyrevelferd. EUs nye dyrehelseregulverk vil imidlertid ikke imøtekomme alle behov vi har for å utvikle vår gode helsestatus videre. Det er derfor bestemt at det skal lages en nasjonal dyrehelsestrategi for landdyr. Denne strategien skal gi rammene for nasjonale tiltak som kan gjennomføres. Strategien utvikles i et samarbeid

mellom forvaltningen, næringen og kunnskapsinstitusjonene. Det er nettopp det gode samarbeidet vi har i Norge mellom forvaltningen, kunnskapsinstitusjonene, næringen og de praktiserende veterinærene, som har bidratt til den gode dyrehelsen vi har.

Dyrehelseforordningen åpner for å ha strengere nasjonale regler for å bekjempe sykdommer. Det er et vilkår at de nasjonale tiltakene skal ta hensyn til og ikke være i strid med angitte bestemmelser i dyrehelseforordningen. Videre skal reglene ikke være til hinder for forflytning av dyr mellom medlemsstatene, og tiltakene må være hensiktsmessige og nødvendige for å hindre overføring av sykdommer. Bestemmelsene som åpner for strengere nasjonale regler må ses i lys av EØS-avtalens hoveddel artikkel 13, jf. artikkel 11. Det må med andre ord foretas proporsjonalitetsvurderinger av de eventuelle nasjonale reglene opp imot viktigheten av å forhindre innførsel av de aktuelle sykdommene.

Norge strammet inn praktiseringen av regelverket for import av gatehunder 1. juli 2018, etter at Stortinget ba regjeringen om å gjøre dette i 2017. EU har i det nye dyreheseregelverket angitt enkelte regler for håndtering av tidligere gatehunder, men disse er imidlertid ikke strenge nok for å ivareta den særskilte gode dyrehelsen i Norge, blant annet med hensyn til rabies. Fordi forflytning av gatehund ikke er uttømmende regulert i dyrehelseforordningen, og i medhold av det nasjonale handlingsrommet, mener vi å kunne fastsette noen særlige tiltak for å hindre innførsel av rabies til Norge. Norge har også søkt ESA om å få godkjent sykdomsfri status for rabies hos hund, katt og ville rovdyr.

I Prop. 76 S (2020-2021) fremkommer det at det vil påløpe kostnader for det offentlige fordi det er behov for utvikling og gjennomføring av opplæring og informasjonstiltak, oppretting og oppdatering av ulike registre, utvikling, drift og vedlikehold av IKT-systemer, dokumentasjon og tilgjengeliggjøring. Mattilsynet må oppdatere rutiner og instruksjoner for hvordan tilsynet skal følges opp. De totale kostandene for det offentlige i perioden frem til 2025 anslås å beløpe seg til 69 – 102,5 millioner kroner.

De nye dyrehesereglene kan medføre at både det offentlige og ulike næringer kan få økte utgifter til å etablere nye, samt å oppdatere eksisterende overvåknings- og kontrollprogrammer (OK-programmer). OK-programmene har alltid hatt en sentral plass i arbeidet med dyrehelsen. I forbindelse med utvidelsen av EØS-avtalen i 1999 (Veterinæravtalen), ble en rekke OK-programmer etablert. Dette var en kompensasjon for bortfallet av grensekontrollen mellom Norge og EU. Grunnlaget for OK-programmene er å ha en dokumentasjon av eget sikkerhetsnivå, bygget på pålitelig dokumentasjon. Muligheten til å ha et eget sikkerhetsnivå er hjemlet i SPS-avtalen (WTO). I arbeidet med dyrehelsestrategien angis det også at de ulike OK-programmene er sentrale i bekjempelsen både av sykdommer som forekommer i Norge og for sykdommer som ikke er påvist i Norge. Det å komme inn på et tidlig tidspunkt ved introduksjon av en smittsom dyresykdom vil spare kostnader i det lange løp.

Næringen har gitt tilbakemelding om at de mener det er utfordrende å anslå konkrete kostnader, men at de har behov for oppdatering av informasjons- og veiledningsmateriell, oppretting og oppdatering av ulike registre, godkjenning av merker og endrete merkekrav for

enkelte dyreslag, samt utvikling, drift og vedlikehold av IKT-systemer. Nye krav om godkjenning av visse landdyranlegg, kan føre til at noen få driftsansvarlige må søke om godkjenning av eksisterende anlegg. Gebyrsatsen er per i dag på 6390 kroner. Det er vanskelig å anslå hvor store kostnadene vil være i perioden frem til 2025, fordi det er uklart hvor mange som ønsker å søke om en slik godkjenning. Gjennomføringen av det nye regelverket vil også gi noe økt tidsforbruk for ulike næringsaktører. For eksempel kan nye eller mer omfattende krav til journalføring gi noe økt tidsforbruk for driftsansvarlige.

I hovedsak innebærer EUs dyrehelseforordning en videreføring av gjeldende rett innenfor akvakulturområdet. På ett område medfører det likevel en stor endring, nemlig hvordan vi kan håndtere den alvorlige, smittsomme sykdommen infeksjøs lakseanemi (ILA). I dagens regelverk har vi en stor grad av fleksibilitet i hvordan vi kontrollerer og bekjemper listeførte sykdommer som ILA. I det nye regelverket vil dette bli snevret inn. Derfor kan ikke forvaltningen av ILA fortsette som før. ILA vil i dyrehelseforordningen bli klassifisert som en C-sykdom. Dette betyr at vi nasjonalt kan velge om vi ønsker å utrydde sykdommen eller ikke. Velger vi å utrydde sykdommen, må vi etablere et utryddelsesprogram som må godkjennes av ESA/EU. Et slikt program kan dekke hele eller deler av landet, og må ha spesifikke krav til effekt og tidshorisont. Dersom vi ikke går for å utrydde sykdommen, har vi begrensede muligheter til å pålegge tiltak ved utbrudd. En utryddelse vil være kostbart på kort sikt, men kan lønne seg i det lange løp:

- Det blir mindre sykdom og død for fisken,
- bedre omdømme for næringen og forvaltningen og ikke minst
- enklere markedsadgang til flere markeder.

Mattilsynet har akkurat hatt på høring forslag om fremtidig håndtering av ILA, og vil komme med en anbefaling om framtidig strategi for håndtering av sykdommen på bakgrunn av denne høringen.

I et scenario der Norge velger ikke å utrydde ILA gjennom en offentlig plan for bekjempelse av sykdommen, vil det være opp til næringen selv å håndtere sykdomsutbrudd og hindre smittespredning. Det offentlige kan i et slikt tilfelle bare pålegge overvåking og eventuelt vaksineringsprogram. Her er risikoen høy for at antall sykdomsutbrudd vil øke. Norge har hatt omkring 15 årlige utbrudd i snitt de siste ti årene. Det siste året har det vært en økning til omkring 25 tilfeller. Dette gjør Norge til det lakseproduserende landet i verden som har den høyeste forekomsten av ILA. En økning i årlige ILA-utbrudd kombinert med mindre muligheter for å styre bekjempelsen fra myndighetenes side, kan på sikt føre til lavere tillit til Norge og norsk sjømat i eksportmarkedet. Dagens kostnader ved bekjempelse av ILA er relativt høye. En økning i antall utbrudd vil medføre større kostnader for næringen enn det håndteringen av ILA koster i dag. Dette er det imidlertid ikke mulig å tallfeste.

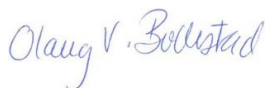
I et scenario der vi velger å etablere et offentlig bekjempelsesprogram med sikte på å utrydde ILA, vil det også være ulike valg som påvirker kostnadene. I en første fase vil imidlertid kostnadene for næringen øke. Den potensielle gevinsten som ligger i bedre fiskehelse og enklere markedsadgang er vanskelig å beregne. Den nye

dyrehelseforordningen representerer en mulighet for Norge ved at den tvinger oss til å ta et aktivt valg for hvordan vi ønsker å håndtere ILA. Ambisjonsnivået bør være å finne løsninger som fører til bedre fiskehelse. Gitt at vi står overfor et slikt valg, er det vanskelig å vurdere hva som vil være oppdrettsnæringens kostnader i perioden frem til 2025. Slik det fremkommer i Prop. 76 S (2020-2021) er det beregnet rene kostnader knyttet til laboratorieanalyser på mellom 1,2 millioner kroner og opp til 35 millioner kroner årlig, eller 6-175 millioner de første 5 årene. Et annet valg som må gjøres er om man skal pålegge hele eller deler av næringen å vaksinere mot ILA, eller om dette skal være frivillig. Dette vil koste 1,20 kroner per fisk, eller rundt 1 million kroner per utsett for hver lokalitet. Totalt gir dette en årlig kostnad på 560 millioner kroner dersom all fisk som settes ut skal vaksineres.

Når man skal etablere et system for listeføring av sykdommer og håndtering av disse for alle dyreslag, både landdyr og akvatiske dyr som skal gjelde i hele EU- og EØS-området, vil det medføre noen kompromisser og at ikke alt regelverk er skreddersydd for de enkelte sykdommene. En konsekvens av dette er at det nye regelverket er lite tilpasset ILA-virusets natur, der en vidt utbredt ikke-sykdomsfremkallende (apatogen) virusvariant trolig er forløper for halvparten av ILA-påvisningene de siste årene. Dette kunne man selvfølgelig ha ønsket annerledes. Samtidig legger regelverket opp til ikke bare en kontroll med sykdommen, men en utryddelse. Dette er en god ambisjon, og det nye regelverket gir oss dermed noe å strekke oss etter.

Fiskeri- og sjømatministeren og jeg vurderer at innlemmelsen av dyrehelseforordningen samlet sett vil bety en styrking av arbeidet med landdyr- og fiskehelse i Norge

Med hilsen

Olaug Vervik Bollestad